

Posudek oponenta na bakalářskou práci

Název práce: „Srovnávací analýza úmrtnosti v zemích Střední Asie“

Autor: Eva Cihlářová

Rozsah: Celkem 71 číslovaných stran, z toho 52 stran textu a 19 stran příloh

Hodnocení

Aktuálnost tématu:

Zvolené téma je velmi aktuální, neboť (1) v zemích post-sovětské Centrální Asie se prozatím nedělají takovéto, byť ve většině ohledů základní analýzy a (2) jedná se o země se zcela specifickou populační historií v průběhu větší části 20. a začátku 21. století, která z jejich obyvatelstva dělá zcela výjimečné objekty demografického výzkumu.

Vymezení problému:

Možná je až příliš široké a v některých ohledech nepřiměřeně ambiciózní (vizte 5. kapitulu) – Úvodní charakteristika regionu a jednotlivých zemí mohla být s ohledem na určení a „požadovaný“ rozsah předložené práce stručnější. Do téže kapitole bylo možné úspěšně integrovat podstatnou informaci tvořící náplň 5. kapitoly, zvláště vezmeme-li v úvahu, že spojitost mezi sociálně ekonomickým rozvojem a demografickým vývojem zůstala v celém rozsahu vyjádřena implicitně.

Struktura práce:

Struktura práce, zejména v pasáži věnované vlastní úmrtnosti je standardní a logicky dostatečně sevřená a pokrývá prakticky všechny základní otázky úmrtnosti, které bylo možné s ohledem na dostupná data obsahově pokrýt. Chybí však zcela metodická část, byť kapitola, která má metodiku v názvu, je součástí obsahu.

Zpracování tématu:

Předloženou práci lze hodnotit pozitivně, vezmeme-li v úvahu, že v případě bakalářské práce z demografie jde o to prokázat především odborné znalosti a dovednosti v oboru demografie. Kapitola s pořadovým číslem 4 je z celé práce bezesporu nejzdařilejší. Nedostatky v ní zjištěné jsou spíše formálního rázu. Nepříliš dobře působí například střídání grafů barevných a černobílých i fakt, že grafika není zpracována s náležitou péčí, nedostatky jsou zejména v popisu tabulek a grafů. Rušivě působí také to, že nezanedbatelná část informace obsažená v grafech je zároveň náplní tabulek. Není také jasné, proč se autorka ve svých rozborech uchýlila k různě definovaným, netradičním věkovým strukturám (např. tab. 6).

S ohledem na zpracování zvoleného tématu si dovoluji jednu obsáhlejší poznámku. Jakkoli by se toto téma zdálo být kvůli převažující deskripci relativně jednoduchým, opak je pravdou. Bez detailnější znalosti historie i současnosti regionu založené na studiu především ruskojazyčné literatury není totiž možné kriticky posoudit realitu a v jejím rámci sociálně ekonomické a kulturní rozdíly mezi dotčenými zeměmi, které jsou velmi důležité pro interpretaci zjištěných rozdílů v demografickém vývoji. Zdaleka ne všechna literaturou zprostředkovaná informace je totiž korektní. Dvojnásob to platí o publikacích

přinášejících převážně informaci z „druhé“ ruky a psaných obvykle jinak, než v ruštině. Tato poznámka se týká i statistických údajů, bez ohledu na to, z jak prestižní organizace přicházejí. Stačí kriticky porovnat údaje v tabulce 3 a 4, v nichž autorka jako zdroj informace uvádí Světovou zdravotnickou organizaci. Již v roce 1999 bylo obyvatel ruské národnosti podle údajů v tab. 3 jen kolem 30 %. Řada z nich se mezi roky 1999 a 2007, ke kterému se vztahují údaje z tab. 4, stačila odstěhovat za hranice Kazachstánu, stejně jako to udělalo mnoho příslušníků dalších převážně „neislámských“ etnik. Naopak do Kazachstánu se ve stejném období přistěhovali stovky tisíc etnických Kazachů, tzv. Oralmanů, z okolních zemí. Jak potom v roce 2007 může podíl obyvatel Kazachstánu hlásících se k pravoslavnému vyznání činit 44 % a přívrženců islámu jen 47 %?! Mezi Kazachy je totiž zastoupení pravoslavných bezpochyby nižší, než je mezi obyvateli evropského původu těch, kteří vyznávají islám, přičemž obou je zanedbatelný počet. Navíc religiozita ve smyslu přihlášení se k určité církvi je podstatně vyšší u Kazachů než u Rusů a příslušníků ostatních evropských národů. To je jen jeden příklad za všechny. V textu práce existuje celá řada značně diskutabilních tvrzení, většinou se však nacházejících mimo hlavní závěr práce, jímž je srovnávací analýza úmrtnosti na úrovni jednotlivých zemí;

Forma prezentace:

Z formálního hlediska nelze práci nic závažného vytknout, snad jen příliš rozdílnou velikost v textu použitých grafů, přičemž grafy uspořádané po čtyřech jsou již za hranicí únosné velikosti grafiky;

Přínos práce:

Bohužel poměrně malý, prezentovaná data jsou krajně nespolehlivá na to, aby bylo na jejich základě možné dělat seriózní závěry;

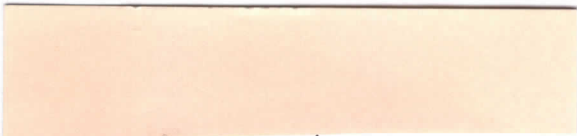
Celkové hodnocení:

Přes všechny uvedené výhrady a komentáře se domnívám, že práce jako celek odpovídá nárokům kladeným na bakalářskou práci;

Doporučení:

Navrhuji předloženou bakalářskou práci Evy Cihlářové „Srovnávací analýza úmrtnosti v zemích Střední Asie“ přijmout k obhajobě.

Astana, 9. září 2008

RNDr. Tomáš Kučera, CSc.

oponent